

**КОЛЕДЖ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Відділення педагогіки та фінансово-інформаційної діяльності
Циклова комісія викладачів природничо-математичних дисциплін**

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«30» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
18. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

освітньо-професійної програми **Початкова освіта**

підготовки **фахового молодшого бакалавра**

за галуззю знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальності **013 Початкова освіта**

Вінниця 2024

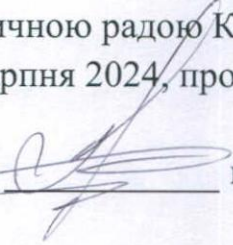
Робоча програма освітнього компонента (ОК 18.1. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ) з підготовки фахових молодших бакалаврів за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта

РОЗРОБНИК:

Оксана КНИЖНИК, спеціаліст вищої категорії, старший викладач

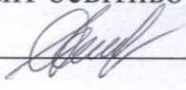
СХВАЛЕНО

Методичною радою Коледжу фахової передвищої освіти
«29» серпня 2024, протокол № 1

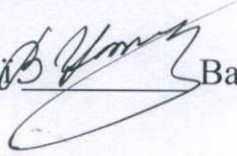
Голова канд. педнаук, доц. Андрій КРИЖАНОВСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми (Початкова освіта)

 Ірина СТЕЦЮК

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії комісія викладачів природничо-математичних дисциплін
«28» серпня 2024, протокол № 1

Голова циклової комісії Валентина ЦЕЛОМУДРА

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти / освітньо-професійний ступінь	Характеристика освітнього компонента		
		Денна форма навчання		
Кількість кредитів –2	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Статус освітнього компонента Обов'язковий		
	Спеціальність 013 Початкова освіта			
Змістових модулів	освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки:2		
		Семестр:5		
		Лекції 20	Семінари 4	Практ./лаб. 6
Загальна кількість годин -60		Самостійна робота 30 год.		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних-2 самостійної роботи здобувача освіти -2				
		Вид контролю: екзамен		

2. Мета, завдання, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета, завдання освітнього компонента

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни «Методика навчання природничої освітньої галузі» є ознайомлення студентів з складовими частинами курсу ЯДС, природнича освітня галузь, з прийомами та методами навчання, наочними посібниками, підручниками, типологією уроків, особливостями викладання інтегрованого курсу ЯДС, допомога в оволодінні науковою термінологією.

Завдання: основними завданнями вивчення дисципліни «Методики навчання природничої освітньої галузі» є:

- ознайомлення студентів із предметом,
- розвиток у студентів пізнавального інтересу до вивчення курсу;
- вміння використовувати набуті знання на практиці;
- засвоєння знань, що становлять основу предметів природничого циклу в початковій школі;
- розвиток загально навчальних і спеціальних умінь, способів діяльності.
- оволодіння методами і прийомами навчання.

2.2. Програмні компетентності

2.2.1. Інтегральна компетентність

ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

2.2.2. Загальні компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність спілкуватись державною мовою як усно так і письмово.

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність вчитись і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

2.2.3. Фахові компетентності

СК2. Здатність до планування, моделювання, конструювання, проектування, організації освітнього процесу в початковій школі.

СК3. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

СК4. Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

СК5. Здатність до організації та проведення педагогічної діагностики учня.

СК6. Здатність визначати мету та завдання освітнього процесу, коригувати його шляхом зіставлення проміжних результатів із запланованими.

СК7. Здатність добирати доцільні методи, засоби і форми навчання відповідно до визначеної мети і завдань уроку, іншої форми навчання з урахуванням специфіки змісту навчального матеріалу та індивідуальних особливостей учнів.

СК8. Здатність до проведення формувального та підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів.

СК9. Здатність до відстеження динаміки та забезпечення підтримки особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

СК11. Здатність до роботи в команді з профільними фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК12. Здатність до організації здоров'язбережувального, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища.

СК13. Здатність усвідомлювати особисті відчуття і почуття, управляти власними емоційними станами.

СК14. Здатність до усвідомлення потреби у саморозвитку з метою набуття додаткових професійних компетентностей.

2.3. Результати навчання

2.3.1. Програмні результати навчання за ОПП

РН1. Використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі початкової школи.

РН.2. Дотримуватись нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

РН3. Планувати роботу вчителя, а саме здійснювати: календарно-тематичне планування змісту освітніх галузей, поурочне планування, планування виховної роботи, планування професійного саморозвитку вчителя.

РН4. Здійснювати педагогічну діагностику молодшого школяра.

РН5. Розуміти сутність, принципи, зміст, методи, форми та організацію процесу навчання, виховання і розвитку молодших школярів.

РН6. Використовувати в освітньому процесі методики та систему теоретичних знань з освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти.

РН7. Проводити моніторинг якості навчальних досягнень, здійснювати контроль і оцінювання учнів початкової школи.

РН8. Забезпечувати підтримку особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

РН10. Взаємодіяти з колегами, профільними фахівцями та іншими учасниками освітнього процесу початкової школи.

РН11. Створювати безпечні, психологічно-комфортні умови освітнього процесу, використовувати прийоми попередження та протидії булінгу, надавати домедичну допомогу.

РН12. Скласти індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами та знаходити оптимальні шляхи її реалізації.

РН13. Створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище, зорієнтовне на особистісний розвиток молодших школярів.

РН14. Враховувати при створенні освітнього середовища індивідуальні потреби учнів.

РН15. Розуміти мету, систему цінностей та завдання професійної діяльності вчителя, та усвідомлювати свою роль (місію) як педагога початкової освіти.

2.3.2. Результати навчання за освітнім компонентом.

Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- предмет, завдання та галузі сучасної методики природничої освітньої галузі;
- компоненти освітніх програм для 1-4 класів НУШ;
- основні методи та прийоми навчання;
- форми організації навчального процесу;
- види екскурсій та методику їх проведення;

- методику проведення спостережень, дослідів, експериментів;
- типологію уроків та їх етапи.

вміти:

- Використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології;
- розуміти сутність, принципи, зміст, методи, форми та організацію процесу навчання, виховання і розвитку молодших школярів.
- проводити моніторинг якості навчальних досягнень, здійснювати контроль і оцінювання учнів початкової школи.
- враховувати при створенні освітнього середовища індивідуальні потреби учнів.
- попереджувати та протидіяти булінгу;
- вміти показувати на карті, плані;
- використовувати аудіовізуальні засоби навчання;
- створювати учнівські презентації;
- проводити спостереження, дослід, навчальний експеримент.

3. Програма освітнього компонента

Тема 1. Вступ. Методологічні основи методики навчання природничої освітньої галузі. Планування та структурування змісту курсу ЯДС. Завдання курсу.

Тема 2. Дидактична суть методів навчання. Словесні методи навчання. Бесіда та розповідь на уроках. Види бесіди і розповіді. Вимоги до питань.

Тема 3. Практична робота. Складання розповіді та бесіди до одного з уроків ЯДС природнича освітня галузь (за вибором).

Тема 4. Спостереження – провідний метод вивчення природи. Класифікація спостережень. Узагальнення спостережень. Методика проведення спостережень.

Тема5. Дослід, як метод пізнання природи. Місце дослідів в навчальному процесі. Методика формування дослідницької діяльності. Методика проведення дослідів.

Тема 6. Основні організаційні форми навчального процесу. Особливості викладання інтегрованого курсу ЯДС природнича галузь.

Тема 7. Типи уроків. Узагальнюючий урок, його дидактична макроструктура. Комбінований урок.

Тема 8. Урок-екскурсія. Загальні вимоги до проведення. Види екскурсій. Урок – практичне заняття. Техніка безпеки під час екскурсій. Методика

проведення та етапи екскурсії.

Тема 9. Практична робота. Розробка конспектів різних типів уроків.

Тема 10. Семінарське заняття. Методи та прийоми навчання. Форми організації навчального процесу.

Тема 11. Поняття про засоби навчання їх види. Дидактичні цілі та вимоги до методики використання. Натуральні засоби наочності. Образотворчі засоби.

Тема 12. План і карта як учбові посібники. Вимоги до показу на карті. Методика роботи з планом і картою. Аудіовізуальні засоби наочності.

Тема 13. Наочні посібники, дидактичні вимоги до них. Сучасні підручники та їх структура. Методика роботи. Лего-цеглинки.

Тема 14. Практична робота. Аналіз підручників ЯДС. Подібність та відмінність в структурі підручників за 1-4 клас та різних авторів.

Тема 15. Семінарське заняття. Наочні посібники та методика їх використання.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	аудиторні	у тому числі			самост. робота
			лекції	Семінари	практичні	
5 семестр						
Тема 1. Вступ. Методологічні основи методики навчання природничої освітньої галузі. Планування та структурування змісту курсу ЯДС.	4	2	2			2
Тема 2. Дидактична суть методів навчання. Словесні методи навчання. Бесіда та розповідь на уроках. Види бесіди і розповіді. Вимоги до питань.	4	2	2			2
Тема 3. Практична робота. Складання розповіді та бесіди до одного з уроків ЯДС природнича освітня галузь (за вибором).	4	2			2	2
Тема 4. Спостереження – провідний метод вивчення природи. Класифікація спостережень.	4	2	2			2

Узагальнення спостережень.						
Тема 5. Дослід, як метод пізнання природи. Місце дослідів в навчальному процесі. Методика формування дослідницької діяльності.	4	2	2			2
Тема 6. Основні організаційні форми навчального процесу. Особливості викладання інтегрованого курсу ЯДС природнича галузь.	4	2	2			2
Тема 7. Типи уроків. Узагальнюючий урок, його дидактична макроструктура. Комбінований урок.	4	2	2			2
Тема 8. Урок-екскурсія. Загальні вимоги до проведення. Види екскурсій. Урок – практичне заняття.	4	2	2			2
Тема 9. Практична робота. Розробка конспектів різних типів уроків.	4	2			2	2
Тема 10. Семінарське заняття. Методи та прийоми навчання. Форми організації навчального процесу.	4	2		2		2
Тема 11. Поняття про засоби навчання їх види. Дидактичні цілі та вимоги до методики використання. Натуральні засоби наочності. Образотворчі засоби.	4	2	2			2
Тема 12. План і карта як учбові посібники. Вимоги до показу на карті. Методика роботи з планом і картою. Аудіовізуальні засоби наочності.	4	2	2			2
Тема 13. Наочні посібники, дидактичні вимоги до них. Сучасні підручники та їх структура. Методика роботи. Лего-цеглинки.	4	2	2			2
Тема 14. Практична робота. Аналіз підручників ЯДС. Подібність та відмінність в структурі підручників.	4	2			2	2
Тема 15. Семінарське заняття. Наочні посібники та методика їх використання.	4	2		2		2
Разом						

Усього годин	60	30	20	4	6	30
---------------------	----	----	----	---	---	----

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ модуля / теми	Назва теми	К-ть годин
1.	10	Методи та прийоми навчання. Форми організації навчального процесу.	2
2.	15	Наочні посібники та методика їх використання.	2
Разом			4

6. Теми практичних занять

№ з/п	№ модуля / теми	Назва теми	К-ть годин
1.	3	Складання розповіді та бесіди до одного з уроків ЯДС природнича освітня галузь (за вибором).	2
2.	9	Розробка конспектів різних типів уроків.	2
3.	14	Аналіз підручників ЯДС. Подібність та відмінність в структурі підручників.	2
Разом			6

7. Теми лабораторних занять програмою не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	№ модуля / модуля	Назва теми	К-ть годин
1.	1	Тема 1. Вступ. Методологічні основи методики навчання природничої освітньої галузі. Планування та структурування змісту курсу ЯДС.	2
2.	2	Дидактична суть методів навчання. Словесні методи навчання. Бесіда та розповідь на уроках. Види бесіди і розповіді. Вимоги до питань.	2
3.	3	Складання розповіді та бесіди до одного з уроків ЯДС природнича освітня галузь (за вибором).	2
4.	4	Спостереження – провідний метод вивчення природи. Класифікація спостережень. Узагальнення спостережень.	2
5.	5	Дослід, як метод пізнання природи. Місце дослідів в навчальному процесі. Методика формування дослідницької діяльності	2

6.	6	Основні організаційні форми навчального процесу. Особливості викладання інтегрованого курсу ЯДС природнича галузь.	2
7.	7	Типи уроків. Узагальнюючий урок, його дидактична макроструктура. Комбінований урок.	2
8.	8	Урок-екскурсія. Загальні вимоги до проведення. Види екскурсій. Урок – практичне заняття.	2
9.	9	Розробка конспектів різних типів уроків.	2
10.	10	Методи та прийоми навчання. Форми організації навчального процесу.	2
11.	11	Поняття про засоби навчання їх види. Дидактичні цілі та вимоги до методики використання. Натуральні засоби наочності. Образотворчі засоби	2
12.	12	План і карта як учбові посібники. Вимоги до показу на карті. Методика роботи з планом і картою. Аудіовізуальні засоби наочності.	2
13.	13	Наочні посібники, дидактичні вимоги до них. Сучасні підручники та їх структура. Методика роботи. Лего-цеглинки.	2
14.	14	Аналіз підручників ЯДС. Подібність та відмінність в структурі підручників.	2
15.	15	Наочні посібники та методика їх використання.	2
Разом			30

9. Методи та технології навчання

Методи викладання освітнього компонента 18.1 Методики навчання природничої освітньої галузі, спрямовані на розв'язання навчальних завдань.

Вибір методів і технологій викладання та навчання здійснюється залежно від мети заняття, змісту, навчальних можливостей здобувачів освіти, особливостей особистості викладача, матеріально-технічного забезпечення.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні дисципліни, є словесні, наочні й практичні. Серед форм та методів подачі навчального матеріалу з методики навчання природничої освітньої галузі застосовуються:

1. Структурно-логічне навчання: поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і вирішення дидактичних завдань на основі поетапного відбору їх змісту, форм, методів і засобів із урахуванням діагностування результатів;

2. Контекстне навчання: ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності, як навчальної, наукової, так і практичної.

3. Імітаційне навчання, основою якого є імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі.

4. Проблемне навчання, яке здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку здобувачем освіти знань через проблематизацію

(викладачем) навчального матеріалу.

Застосовуються професійно-ігрові технології викладання: дидактичні системи використання різноманітних «ігор», під час проведення яких формуються вміння вирішувати завдання на основі компромісного вибору (ділові та рольові ігри, імітаційні вправи, комп'ютерні програми тощо); діалогово-комунікаційні технології: сукупність форм і методів навчання, заснованих на діалоговому мисленні у взаємодіючих дидактичних системах суб'єкт-суб'єктного рівня.

Подані матеріали дозволяють здобувачеві освіти самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність

За рівнем активності: пояснювально-демонстраційний, дослідницький.

За функцією: усне викладання матеріалу, закріплення, самостійна робота щодо засвоєння навчального матеріалу, перевірка і оцінка знань та умінь.

Самостійна робота здобувачів освіти включає дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять, до занять у режимі онлайн, підготовка до тематичного тестового контролю та рубіжного контролю.

10. Методи та форми контролю

Методами та формами контролю результатів навчання є: екзамени; стандартизовані тести; наскрізні проекти; командні проекти; реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю знань здобувачів:

- поточний;
- підсумковий (екзамен).

Поточний контроль знань здобувачів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях, практичну та самостійну роботу.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання (письмово чи усно). Екзаменаційні білети повинні бути затвердженими в установленому порядку.

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виконання практичних завдань виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне опитування здобувачів освіти); засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи, ситуаційні задачі), індивідуальні завдання – написання рефератів.

Рейтингова система оцінювання дозволяє врахувати рівень знань, поточну підготовку студентів до аудиторних занять та визначити рівень засвоєння навчального матеріалу окремої теми. Підсумкова оцінка виставляється після складання заліку за рейтинговими показниками.

Норми і критерії оцінювання знань запланованих програмних результатів навчання
Оцінка «відмінно». Здобувач освіти відповідно до програми виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури, сформулював повні відповіді на всі поставлені запитання, виявив креативність та уміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань; має загальний високий рівень ерудиції та культури мови, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.
Оцінка «добре». Здобувач освіти міцно засвоїв програмний матеріал, вміє логічно і послідовно його викласти, має повні та системні знання з дисципліни, точно формулює означення й правила, не допускає істотних помилок у відповідях на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом дисципліни, знає наукову й довідкову літературу, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.
Оцінка «добре». Здобувач освіти виявив системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної літератури, виявив уміння застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, глибоко розуміє матеріал. Знання здобувача освіти з окремих тем мають неповний характер, немає достатньої самостійності в аргументації відповідей, у відповідях він допускає недоліки, які може самостійно виправити.
Оцінка «задовільно». Здобувач освіти виявив знання основного навчального матеріалу в необхідному для подальшого навчання і майбутньої

фахової діяльності обсязі, вияв поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, давав неповні відповіді на поставлені запитання із застосуванням певних штампів, виявив уміння репродуктивного вирішення практичних завдань, у процесі їхнього виконання допускав суттєві помилки, які міг усунути лише за допомогою викладача.

Оцінка «незадовільно». Здобувач освіти володіє навчальний матеріал поверхово й фрагментарно.

Оцінка «незадовільно». Здобувач освіти не засвоїв переважної частини програмного матеріалу, має поверхове, фрагментарне уявлення про дисципліну, допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, на більшість запитань не давав відповіді, не здатний використати наявні знання під час виконання простих практичних завдань, але спроможний самотійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до повторного складання. Оцінка «неприйнятно». Здобувач освіти не опанував навчальним матеріалом, не має знань із більшої його частини, не дає відповіді на більшість поставлених завдань, не спроможний самотійно опанувати програмним матеріалом і потребує повторного вивчення дисципліни.

11. Рекомендовані джерела

11.1. Базова

1. Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1 – 2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу/ Гільберг Т., Тарнавська С., Хитра З., Павич Н. Київ : Генеза, 2020. 256с.
2. Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3 – 4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу/ Гільберг Т., Тарнавська С., Хитра З., Павич Н. Київ : Генеза, 2021. 240с.
3. Пометун О.І. Нова українська школа : розвиток критичного мислення в учнів початкової школи : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 192 с.

11.2. Допоміжна

1. Грущинська І.В. Хитра З.М. Я досліджую світ. Підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах): Частина 1. Київ :УОВЦ «Оріон», 2020. 160с.
2. Нісімчук А., Падалка О., Шпак О. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник. – Київ : Просвіта, 2010. 319 с.
3. Химинець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Тернопіль:

11.3. Інтернет- ресурси

1. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ.
2. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>,
3. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ
(Савченко О. Я., Шияна Р. Б.)